

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4,—
za pol leta „ 2,—
za četrt leta „ 1,—

Naročnina se pošilja
upravnilstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do ure poludne.

Štev. 7.

V Mariboru, dne 14. februarija 1901.

Tečaj XXXV.

Mariborske razmere.

Mi vstajamo, a vas je strah!

Odkar stoji v Mariboru »Narodni dom«, se je začelo med mariborskimi Slovenci prav lepo razvijati družabno življenje. Dobili so z »Narodnim domom« ognjišče, okoli katerega so se smeli zbirati, ne da bi se jim bilo treba bati napadov od drugorodcev. Pri zabavnih prireditvah različnih naših društev se je kar trlo Slovencev. Prihajali so naenkrat med Slovence ljudje, o katerih še prej marsikateri niti vedel ni, da še tudi čutijo s slovenskim narodom. Natančno s številom in z zaznamovanjem oseb sicer nihče ne bi mogel dokazati, da se širi narodna zavest v Mariboru, a vsi smo nekako čutili, da število zavednih Slovencev narašča.

Toda nobene sreče ni brez nesreče. Ne samo mi, ampak tudi Nemci so čutili, da slovenska narodna zavest v Mariboru napreduje. In to je naša nesreča. Od nemške strani se je storilo vse, da se prepreči pri Slovenceh vsak napredek. Posebno se je uplivalo na pristojne urade, da gledajo z nenavadno strogostjo na naša društva. Zadnji čas se skoro vsaki dan prikaže pri vratih odborikov različnih društev strogi obraz mestnega policajca ter zahteva v imenu magistrata, oziroma glavarstva, najnatančnejše podatke o slovenskih društvih. Nekaj se pripravlja in kuha, a ne vemo zagotovo, kaj. Slutimo pa vsi, da se zabijajo zopet mejniki, ki bodo še bolj utesnili delokrog slovenskih društev.

Brezdvomno je, da bodo storile in morajo storiti v to poklicane osebe od sloven-

ske strani vse, da se bo proti nam postopalo postavno in ne strožje, kakor proti nemškemu društvom. Širjim krogom mariborskih Slovencev pa je sedaj dolžnost, da se ne dajo preplašiti. Da so vse zabavne in družabne prireditve zadnji čas omejene le na »ude in njih svojce«, to ni želja in ukrep naših društev, ampak volja oblasti. In da so oblasti tako strogo začele paziti na nas, je posledica strahu, ki ga imajo Nemci pred slovenskim mariborskim življenjem in njega pokretom. Iz vseh teh ovir naši bodo Slovenci že zopet pravi izhod, do istega časa pa ne dajmo omahovati v svojem narodnem prepričanju, ampak budimo še druge, da bodo naše vrste naraščale vedno bolj in bolj. Vse zapreke, ki nam jih povzročajo Nemci, pa nam že razlaga pesnik z besedami:

Mi vstajamo, a vas je strah!

Zadružništvo.

Od različnih strani dobivamo poročila, da so naši možje sedaj, ko so se polegli volilni valovi, začeli zopet resno misliti na uresničenje zadružne misli. To je znamenje, da se je slovenskim kmetom globoko ukoreninilo prepričanje, da je v sedanjem času združeno skupno nastopanje kmetskega stanu neovrgljiva potreba. Vsak rodoljub se mora veseliti te prikazni.

Zadruge se bodo torej začele zopet snovati. In vsak, ki vidi potrebo ojačenja naših gospodarskih razmer, bo pri tem brezdvomno z veseljem pomagal. Toda sedaj, ko se resno

misli na uresničenje zadružnih načel, je treba tudi resno, z vsem premislekom in preudarkom pri teh podjetjih postopati. Zadruga se ne bodo snovale samo za en dan, ampak za leta. In ako se ena zadruga osnuje tako, da ne bodo vse okoliščine njenemu procvitu ugodne, je to škoda za celi dotični okraj, kjer se nahaja zadruga.

Da se resno in z vsem premislekom postopa pri snovanju zadrug, v to povzeli smo danes besedo. Prvo je potrebno, da imajo vsaj najboljši možje zadružnega okrožja veselje do stvari. Drugo je, da so tudi dovolj poučeni o dalekosežnosti zadružništva. V to svrhu bi bilo svetovati, da inteligentnejši rodoljubi teden za tednom poučujejo može. Le pouka in zopet pouka! Nam politikom, ki se ogrevamo za katoliška načela, se sicer rado očita, da ljubimo temo, ali v istini jo hočemo povsod pregnati. Tretje je, da so oni, ki imajo dejstveno vodstvo celega gibanja v rokah, stalni, ali da vsaj imajo v slučaju odhoda poštene, zanesljive in deloljubne osebe, katerim lahko vse izročijo. Četrto je, da se zadruga osnuje na pravem kraju, posebno če se zidajo skladišča. Tukaj je nujna potreba, da se povprašujejo za mnenje različne osebe, in premalo je, ako se nekateri zanašajo popolnoma samo na lastno sodbo. Naše mnenje je torej: Le snujte zadruga, a previdno! Samoumevno je, da smo govorili v tem članku le o takozvanih gospodarskih zadrugah, ne pa o konzumih.

Listek.

Crstice iz zgodovine našega naroda.

D. Lipa.

Naš opis starih Slovanov se nagiblje h koncu; manjkalo bi mu pa nekaj bistvenega, ako bi se ne spominjali tudi lipe. Zato naj še izpregovorimo o njej.

Beseda lipa ima za slehernega Slovana nekaj čudnega v sebi; srce se mu jame širiti in koprneti neizpoljenih narodnih želja; lipa je namreč podoba skupnega slovanstva, kakor tudi vsake slovanske narodnosti posebej. Kar je Arabcu palma, Indu smokva, Grku oljka, Nemcu hrast, to je nam Slovanom lipa. Sklepiti smemo, da je bila pomenljiva že našim prastarišem.

Spoštovanje lipe je v Slovanih zares jako staro. To nam že pravi veliko število krajevnih imen, tvorjenih iz besede »lipa«, ki je nahajamo tem goščo, čim dalje se pomikamo od juga proti severu; v slovanskem menda nobeno besedno deblo ne služi tolikim krajevnim imenom kakor baš to. Po slovanskih vaseh in trgih pa stoji to drevo na najodličnejšem mestu že od sto in sto let sem dol kakor v živ dokaz spoštovanja, ki se mu je vselej dajalo. Lipo slavi tudi slovanska narodna pesem ter dokazuje, da je bila že v

pradavnosti predmet splošne ljubezni in pesniškega navdušenja, kakor je še danes. Končno še naj omenimo, da Srbohrvatje, Čehi, Poljaki in Rusi mesec, v katerem lipa pri njih cvete, že od nekaj imenujejo po njej, Srbohrvatje juni, oni pa, ki bivajo bolj severno, juli.

Lipa je bila že starim Slovanom zelo znamenito in drago, da, narodno drevo.

1. Bila jim je sveto drevo. Kakor so opazili, da v hrast rado trešči, in ga vsled tega posvetili gromovniku Perunu, tako jim tudi ni ušlo, da lipi strela prizanaša, da vanjo redkokedaj udari, in so bili prepričani, da je bogov ljubljena, in da jo ti kot takšno posebno skrbno varujejo. Radi tega so jo spoštovali in častili izvenredno, smatrali jo za sveto drevo in posvetili najmilejši njim boginji, boginji ljubezni. Daritve so se opravljale, če le možno, v lipovih logih, vsaj pa pod lipovimi drevesi, in dohodi k svetim krajem zasajali z lipami; pod lipo se je najraje zborovalo, posvetovalo, sodilo, pa tudi rajalo. Kako že poje naš pesnik?

U tvoji senci
So stali enok
Vrli Slovenci
U kolu okrog
In darovali
So svojim bogom

In prisekali
Smrt večno vragom.
Pesmi donile
So daleč okrog
Ino polnile
Nebeški obok.

Lipa je stala pred župnim gradom, sadila pa se je tudi pred hišo, da se je vedno bivalo takorekdo pod streho božjo.

O njej se je, ker je veljala za sveto, ohranila sem dol v našo dobo marsikatera vera, ki se ima zdaj seveda za prazno. Le par primerov. Slovaki in Slavonci vtikajo o binkoštih (poganskih letnicah) v hišno streho lipove mladike, ker so od starih čuli, da se s tem hiša čuva strele in požara v obče. V Črni gori rabi ogenj, izvabljen lipovemu lesu, pri odčarovanju raznih boleznih. In tudi v nas Slovenceh se pravi, da lipovo liče varuje vsakega copra, i. dr.

Kaj pa je na tem, da bi v lipo redkokedaj treščilo? Živa resnica je, in naši prastariši so dobro opazovali. Tudi naš slovenski narod pravi, da v lipo strela ne udari, pa pristavlja, da zaradi tega ne, ker je sv. Marija na begu v Egipet pod njo počivala. No, v tistih krajih lip nikdar ni bilo, kakor jih tudi zdaj ni; tisti svet je za palme.

Lipa je do 30 m visoko, košato, gosto, in kar je v našem slučaju pred vsem pomembno, jako sočno drevo. Znano je, da se iz lipe more ravno tako točiti mezza, kakor iz breze. Toliko ima tega lepljivega soka, da je dobila celo po tem ime, ki ga nosi. Prav vsled teh lastnosti pa, ki smo je povdarjali, je lipa tako izvrstna prevodnica elektrike, da je skoraj nemogoče, da bi vanjo treščilo.